

Forskningsetisk Forum, Litteraturhuset i Oslo, den 13.september 2016

Anne-Hilde Nagel, prof. em. i historie, Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap (AHKR), Universitetet i Bergen

Hvordan fremme vitenskapelig redelighet på institusjonene?

1. Hva er vitenskapelig redelighet?
2. Individuelt og institusjonelt ansvar, og noen tiltak

1. Noen punkter om vitenskapelig redelighet

a. Om redelighet vs uredelighet

b. Grenser mellom redelighet og uredelighet

c. Sentrale redelighetsnormer

- etterrettelighet

- etterprøvbarhet

 - god sitatskikk

 - ekte parafraser

 - plagiat

Alvorlige redelighetsbrudd, fusk

Fabrikkere data, forfalske data, plagiere - (FFP)

Bruke metoder og data selektivt, framstille andres arbeider feilaktig for å tilpasse, destruere data for å indre etterprøving.

Kritikkverdige handlinger, sjusk

QRP: Questionable Research Practice, diskutabel forskning

Utilstrekkelig henvisningssystem, utelate medforfattere, æresforfatterskap ..

Plagiat er ”å ta noe fra andre og presentere det som sitt eget uten å gi henvisning til kildene” (Retningslinjer NESH pkt 28)

“Plagiarism is passing off someone else’s work, whether intentionally or unintentionally, as your own for your own benefit” (Jude Carroll, A Handbook for Deterring plagiarism in Higher Education. Oxford 2002:9)

Poenger om plagiat

1. Spørsmål om bevissthet
2. Plagiat og dårlig henvisningsskikk
3. Tilnærmet likhet
4. Åndsverkloven
5. Alminnelig å plagiere?
6. Normene må være kjent

2. Individuelt og institusjonelt ansvar, og noen tiltak

- Den enkeltes ansvar
- Institusjonenes ansvar

«Universiteter og høyskoler skal fremme og verne akademisk frihet. Institusjonene har et ansvar for å sikre at undervisning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt faglig nivå, og anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper» (Ul §1-5).

«Ansvaret innebærer at forskningsinstitusjoner forplikter seg til at institusjonens forskning er etisk forsvarlig og utført i samsvar med gjeldende forskningsetiske normer, samt å fremme god forskningsetikk, herunder forebygging og behandling av uredelighet i forskning» (KD 2015)

«Universitetet i Bergen ønsker å legge størst vekt på det proaktive arbeidet når det gjelder etikk og redelighet, selv om det også er nødvendig med reaktive tiltak. Målet skal være at studentene skal utdannes i akademisk etikk og redelighet for å dyktiggjøre dem som studenter, akademikere og senere yrkesutøvere. Tilegnelse av akademiske normer og verdier foreslås inkorporert som ønsket læringsutbytte i alle studier og på alle nivå» (UiB 2009)

OPPLÆRING til redelighet

- På alle nivå
- Masterkurset på AHKR
- Hovedfokus: å fremme redeligheten

Verktøy mot uredelighet

- Ephorus
- Ombudsman für die Wissenschaft

Skjerping

- Mer undervisning, mer trening hele veien
- Større uttelling ved eksamen
- Klare rutiner, formalisert saksgang ved mistanke
- Forskningsetiske utvalg
- Dannelsesutvalgets forslag
- Prioriterte oppgaver:
 - Opplegg for nye studenter og forskere
 - Veilederne